

Mechanikus relék (jelfogók) kiváltása fotorelével

Diószegi Gyula villamosmérnök, divelex@gmail.com

A fotorelét egy konkrét, mintaként is rendelkezésünkre álló típus, a Toshiba által gyártott TLP3547 felépítésének és paramétereinek elemzésével mutatjuk be. A gyártó olyan esetekben ajánlja ennek az optoelektronikai eszköznek az alkalmazását – elsősorban ipari területeken –, ahol a feladat megoldásához hagyományosan mechanikai jelfogóra lenne szükség.

Minden optocsatoló tartalmaz egy fényt kibocsátó (light-emitting) és egy fényre érzékeny (light-receiving) eszközt, amelyek egymással optikai csatolásban vannak. A fényt emittáló eszköz csaknem minden esetben egy infravörös tartományban működő LED. A kimenetet illetően sokkal változatosabb a kép. A teljeség igénye nélkül, felsorolásszerűen ez lehet fotodióda, fototranzisztor, fototiriztor, fototriak, hogy a legismertebbeket említsük.

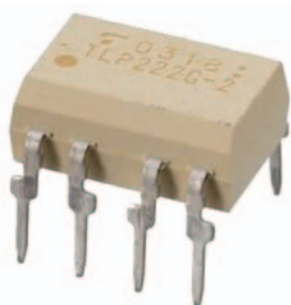
Felépítés

Az általunk ismertető DIP-8 tokozású fotorelé vázlatos felépítését az **1. ábra** mutatja. A bemenetet itt is egy infravörös tartományban működő LED képezi. A kimenete azonban lényegesen eltér a korábban felsorolt eszközökétől: az ábrán látható módon 2 db sorosan kapcsolt N csatornás MOSFET alkotja. Ezek gate-source feszültségét, amellyel a tranzisztorokat bekapcsolt állapotba lehet helyezni, egy fotodiódából álló lánc állítja egy. Ez a feszültség a leírás alapján 7...10 V. A kimenet – amely egyenés váltakozó feszültségek kapcsolására egyaránt alkalmas – megfelel a mechanikus reléknél ismeretes I-Form-A érintkező-elrendezésnek. Azaz alapállapotban nyitott (A), egy záró kontaktust (1) tartalmaz.

Határértékek

Az eszköz adatlapján közölt *maximális értékek* 25 °C-os környezeti hőmérsékleten értendők. (Zárójelben közöljük az adatlapon található jelöléseket.)

A bemeneti LED nyitóárama (I_F) 30 mA, záróirányú feszültsége (V_R) 5 V, a LED által disszipált tel-

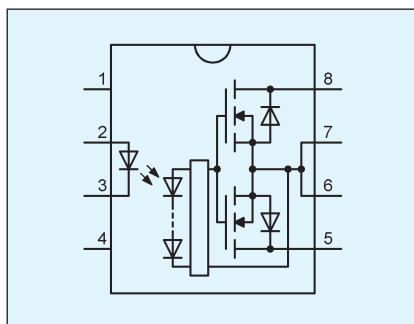
jesítmény (P_D) 50 mW, a réteghőmérséklet (T_j) 125 °C.

A kimeneti paraméterek: Kikapcsolt állapotban (nyitott „kontaktus”) a feszültség (V_{OFF}) 60 V, az áram (zárt „kontaktus”; I_{ON}) 5 A, a disszipált teljesítmény (P_D) 750 mW, a csatornaellenállás ($R_{DS(ON)}$) 50 mohm, a réteghőmérséklet (T_j) 125 °C.

Az átütési (izolációs) feszültség effektív értéke (V_{ISO}) 2500 V.

Dinamikus jellemzők

A **2. ábrán** látható idődiagrammal kívánjuk bemutatni az elemzett fotorelé dinamikus viselkedését. A felső jelalak a LED áramát, az alsó jelalak pedig a kapcsolt pontok közötti feszültséget mutatja az idő függvényében. Utóbbi bekapcsolt állapotban közel 0, kikapcsolt állapotban meg-

1. ábra

egyezik a terhelésre kapcsolandó feszültséggel. A bekapcsolási idő (operating time) amely a bemeneti áram bekapcsolásától az addig eltelt idő, amíg a kapcsolt pontok közötti feszültség 10%-ra csökken. Értéke: $t_{be} = 2,5...5$ ms.

A kikapcsolási idő (release time) amely a bemeneti áram kikapcsolásától az addig eltelt idő, amíg a kimeneti feszültség eléri a végértéke 90%-át, $t_{ki} = 0,1...1$ ms. Ezek a kapcsolási idők a következő feltételek mellett értendők: $I_F = 5$ mA, $V_{OFF} = 20$ V, terhelő ellenállás $R_L = 200$ ohm.

Üzem módok

A működtetési lehetőségeket a **3. ábrán** mutatjuk be. A **3.a ábra** szerinti kapcsolás esetén csak a „felső” tranzisztor kapcsolja a tápfeszültségre a terhelést, a kapcsolt áram maximum 5 A lehet.

A **3.b ábrán** látható kapcsolásban a két tranzisztor párhuzamosan kapcsolódik. Ebben az esetben a kapcsolt áram maximális értéke az előző kapcsoláshoz képest megduplázódik, azaz akár 10 A is lehet. Mindkét esetben az áramok DC feszültség esetén értendők, amely nem haladhatja meg a 60 V-ot, amint azt a határértékek felsorolásánál már említettük.

A fotorelé alkalmas AC feszültség kapcsolására is, amint azt a **3.c ábra** mutatja. Ekkor mindkét tranzisztor részt vesz a „kontaktus zárásában”. A váltakozófeszültség csúcsértéke nem haladhatja meg a 60 V-ot. Szinuszos jel esetén ez 42 V effektív értéket jelent.

A fotorelé előnyei

Végül, a teljeség igénye nélkül, áttekintjük a fotorelé (a további-